

αποτύφλωση

Σάββατο, 6 Απριλίου 2013

7:45 μμ

Σημασία

Ἡ εκτύφλωση.

Ποινή με την οποία αφαιρείται (μόνιμα ή προσωρινά) η δυνατότητα του καταδικασθέντος να βλέπει.

Ο τυφλός ήταν πρακτικά άχρηστος, την σημασία της τύφλωσης δείχνει ο Σοφοκλής με την περίφημη παρήχηση του ταυ:

τυφλὸς τὰ τ' ὄτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ

Δηλ. τυφλός στ' αυτιά, το νου (νόηση) και τα μάτια

Οιδίπους Τύραννος του Σοφοκλή, στίχος 371

Συνώνυμα

Τυφλόω, έκτυφλώ, άποτυφλώ, άπομματώ, έξομματώ, όρύπτωμαι (κόρας), άνορύπτω, διορύπτω, έξορύπτω (όφθαλμούς), έκκόπτω (τούς όφθαλμούς), έκμοχλεύω, έκπερόνω, πατταλεύω (κόρας), έκκεντώ (κόρας), έκκορακίζω (όφθαλμούς), άποστερώ όφθαλμούς, άποστερώ τού φωτός, άποσθέννυμι τούς λύχνους, άποσβέννυμι τόν ήλιον, σβέννυμι τάς κόρας, σθέννυμι τάς λαμπάδας, έξαίρω τούς όφθαλμούς, στερώ όμμάτων φωτός, άποβάλλομαι τάς όψεις, έκτηρούμαι, πήρωσις όμμάτων, άφαίρεισις όμμάτων, έξόμματος.

Ἡ άφθονία καί ποικιλία τών συνωνυμων λέξεων καί έκφράσεων πού σημαίνουν ή ύποδηλοϋν βίαη τύφλωση άποκαλύπτει πόσο κοινή καί διαδεδομένη ήταν αυτή ή ποινή στό Βυζάντιο.

Μέθοδοι

Εξόρυξη

Με μαχαίρι ή καρφή. (Από εδώ η φράση "κάρφος εν όφθαλμῷ")

Σημ τη φραση την λεμε για να χαρακτηρισουμε κατι πολυ ενοχλητικο η εντονα δυσारेστο και ανεπτυθημητο.

Η αρχική σημασία της φρασης καταδεικνύεται στο Κατά Ματθαίον 7:3.

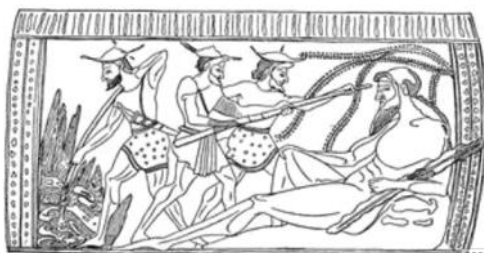
Σχετικά ρήματα :κεντώ, εκκοπτω, εξορύπτω.

Πβλ. ΠΑΡ

-ποιος σου εβγαλε το ματι;

-ο αδελφός μου!

-Α! γι αυτό είναι ετσι βαθειά βγαλμένο!

Η εκτυφλωση αναφερεται ηδη στην Οδύσσεια του Ομήρου. Δεν ηταν όμως ποινή.

Υπαγορεύθηκε από πρακτικούς λόγους.

Ο Οδυσσέας με τη βοήθεια ένος αρκετά μεγάλου πασσάλου βγαζει το μάτι του κύκλωπα Πολύφημου ενώ κοιμάται.

Το να σου βγει το μάτι είναι κάτι το φρικτό

Αφυδάτωση

Κρατούν μπροστά στα μάτια του κατάδικου ένα πυρωμένο ξίφος που εξατμίζει κάθε υγρό του ματιού και προκαλεί τύφλωση. Βλ. αναφ.3

Επίδεση

Πρόκειται για προσωρινή τύφλωση. Γίνονταν με **τυφλοπάνι** ή με **στάχτη στα μάτια**. Κατά την Βυζαντινή διαπόμπευση τα μάτια του διαπομπευόμενου κλεινόntonουσαν (εκτός αν τα είχαν ήδη βγάλει όπως συνήθιζαν). Δεν έχω στοιχεία για το εάν του έβαζαν κουκούλα. Μάλλον του έδεναν τα μάτια με το τυφλοπάνι. Η σκοπιμότητα ήταν να αποτρέψουν τον κατάδικο να καταγγέλλει κάποιους από το πλήθος ως συνενόχους του. (βλ. Φαίδωνος Κουκουλέ - Βυζαντινών βιος και Πολιτισμός)

Πβλ **τυφλόμυγα** =παιχνίδι μια προσομοίωση της διαπομπευσης αυτος που έχει δεμένα τα ματια κυνηγάει να βρει τον υποτιθερμενο συνεργάτη του από το πλήθος. Όταν ανευρεθει διαπομπευεται πλεον ο συνεργάτης. Το παιχνίδι παιζονταν και στην αρχαιότητα και ονομάζονταν **χαλκή μυία**.

Η απεικόνιση της Δικαιοσύνης με επίδεσμο στα μάτια. Ο κλασικός επίδεσμος του ενός ματιού των πειρατών άλλα και του Μοσέ Νταγιάν.

Φράσεις

Στάχτη στα μάτια

Μτφ,. Παρουσίαση ή προσφορά άλλων πραγμάτων προς παραπλάνηση.

Στη διαπόμπευση το φούμο, η καπνιά, η στάχτη ριχτόντουσαν στο πρόσωπο του διαπομπευομένου για τον εξευτελίσουν.

Όταν σου ρίξουν στάχτη στα μάτια πλανάσαι (κυριολεκτικά) ετσι απέκτησε η φραση και την μεταφορική έννοια (1)

Η στάχτη είναι η σποδός της Αγίας Γραφής. Οι αγανακτούντες της βίβλου διερρήγγυαν τα ιμάτια τους(2) , ενεδύοντο σάκκον(3), και ρίχνανε στάχτη στο κεφάλι τους.

Κατανοούμε ότι όλα αυτά ήταν λόγια και θεατρικά. Ήταν μια θεατρική επίδειξη θλίψης ή αγανάκτησης που γίνονταν για να παραπλανήσει τους θεατές. Για στάχτη στα μάτια (η στα ιμάτια). Γιατί η στάχτη πήγαινε και στα ιμάτιά τους .

Πρβλ. προπέτασμα καπνού.

(1) πλανώμαι: περιπλανιέμαι, περιφέρομαι, ξεστρατίζω, σε Ομήρ. Ιλ., Αισχύλ.· με αιτ. τόπου, τριγυρίζω παντού, Λατ. oberrare, πχ πολλούς έλιγμούς πλανᾷσθαι, περιφέρομαι ολόγυρα όπως σε λαβύρινθο. Μεταφορικώς λέγεται για φήμες, περιπλανώμαι μακριά από την αλήθεια.

(2) πβ. το Δημώδες «βγηκα από τα ρουχα μου»

(3) τρίχινο απλό ένδυμα δείγμα ταπείνωσης και μετάνοιας.

(4) η στάχτη είναι πράγμα ευτελές, χωρίς αξία σύμβολο υποταγής στη μοίρα και ταπείνωσης.

Δεν ξερει να βγάλει τα μάτια του

Σχόλιο για κάποιον που είναι αδαής, που δεν γνωρίζει ούτε τα στοιχειώδη.

Βέβαια το να βγάλεις κυριολεκτικά τα μάτια σου ούτε εύκολο είναι, ούτε μπορεί να κατηγορηθεί αυτός που δεν γνωρίζει τη μέθοδο. Αναζήτησα την εξηγηση στη μεταφορική σημασία της φράσης [βγάζω τα μάτια μου = συνουσιάζομαι](#).

Η μόνη λογική εξήγηση είναι ότι η φράση ήταν αρχικά **βγάζω τα ιμάτια μου** γδύνομαι : η εναρκτήριοι ενεργεία για την συνουσία.

Το ίδιο ισχύει και για της **Παναγίας τα μάτια** (διάβαζε ιμάτια, αγια λειψανα που κόπηκαν και πουλήθηκαν: η αγία σκέπη, η τιμία ζώνη, η εσθής κλπ),

Το **δεν ξέρει να βγάλει τα μάτια του** αφορά τον ηλίθιο που δεν μπορεί να αυτοεξηπηρετηθεί πχ να γδυθεί ή να ντυθεί.

Για κάποιον που αποπειραται να διορθώσει ένα μηχανημα και του βγαζει τα το περιβληματα και μετα εγκαταλειπει την προσπαθεια λεμε «**του εβγαλε τά μάτια**» (παλι ιματια) δηλ. το εγυμνωσε, το εγδυσε ... Αλλά εκει σταμάτησε : δεν το επισκευσε.

Οι αρχαιοι έλεγαν

Ουδέ κόππα γινώσκει Αναφ 2

ουδε τα τρια του Στησιχόρου γνώναι

Και οι ΝεοΕλληνες :

Δεν ξέρει που του παν τα τέσσερα

Δεν βλέπεις την τύφλα σου;

Η φράση, κυριολεκτικώς ερμηνευομένη είναι οξύμωρος. (Όπως πχ. Η φράση "Έφαγε το κεφάλι του").

Η τύφλα εδώ δεν είναι η τυφλότητα άλλα η τύφλωση, η αποτύφλωση και κατά συνεκδοχή η διαπόμπευση με ή χωρίς τύφλωση.

Αρχικά σήμαινε: «δεν αντιλαμβάνεσαι τον ονειδισμό σου /την διαπόμπευση σου» , «δεν κοιτάς τις πομπές σου» . Λέγεται για κάποιον που μέμφεται άλλον ενώ τον ίδιο τον βαρύνουν περισσότερα ελαττώματα, ή εγκλήματα ή ρεζιλίκια.

Λέγεται ακόμα πιο ανοήτως και κυριολεκτικά, σε κάποιον του δεν πρόσεξε κάτι ή που έχει

μειωμένη ικανότητα οράσεως.

Ο τυφλωμενος, όπως και ο μεθυσμενος, βαδίζει διστακτικά και παραπαίει. Για αυτό λεμε ότι είναι 'τύφλα' στο μεθυσι.

Παρεμπίτον σχόλιο.

Ομοσημη φράση : είναι **σκνίπα** στο μεθύσι.

Ίσως να μην πρόκειται για το γνωστό έντομο την σκνίπα αλλά για τον αρχαίο **σκνίπα** (ονομ. ο σκνίψ γεν του σκνιπός, είδος σκουληκιού) που αναφέρει ο Γαληνός όταν περιγράφει το δηλητήριο "αμπελίτις" που καταστρέφει τους σκνίπας. Βλ. Αναφορές [1](#)

τύφλα!

Παλαιό επιβίωμα της διαπόμπευσης γιατί όταν μούντζωναν (κατά την διαπόμπευση) κάποιον τον τύφλωναν κιόλας.

Έτσι συνεκδοχικά τύφλα = διαπόμπευση = μούντζα.

Τύφλα να 'χει

Να είναι ταπεινότερος, διαπομπευμένος, εξευτελισμένος, ευτελής.

Γενικά για κάποιον η κάτι σημαντικά υποδεέστερο.

Πχ. Παροιμίες

Σαν θέλει η νύφη κι ο γαμπρός

τύφλα να 'χει ο πεθερός.

Σαν πεθάνω από συνάχι

Η πανουκλα τύφλες νάχει

κάρφος ἐν ὀφθαλμῷ

« τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;»

Κατά Ματθαῖον 7:3

Ανάλογος είναι ο μυθος του Αισώπου: «ανθρώπων ἕκαστος πήρας δύο φέρει: την μεν ἔμπροσθεν, την δε ὀπισθεν. Γέμει δε κακῶν εκατέρα...αλλά η ἔμπροσθεν αλλοτρίων γέμει, η δε ὀπισθεν τα αὐτοῦ του φέροντος .»

Όμως το κάρφος ἐδῶ είναι κατι πολύ μικρο και ασημαντο το οποιον ο φιλοκατήγορος παρατηρει, αγνοώντας το μεγαλο (δοκός = δοκάρι) που του εβγαλε το δικο του ματι.

Οι αρχαίοι χρησιμοποιουσαν τη λέξη «κάρφος» για να δειξουν κατι μικρων διαστασεων Ὅπως πχ. Ο Αριστοφάνης στη Λυσιστράτη 471-475 βαζει τον Χορο των γυναικῶν να λέει:

Χο Γυ. ἀλλ', ὦ μέλ', οὐ χρῆ προσφέρειν τοῖς πλησίοισιν εἰκῆ
τὴν χεῖρ' - ἐὰν δὲ τοῦτο δρᾶς, κυλοιδιᾶν ἀνάγκη.
ἐπεὶ ἠθέλω ἔγῳ σωφρόνως ὥσπερ κόρη καθῆσθαι,
λυπούσα μηδέν' ἐνθαδί, κινούσα μηδὲ κάρφος,
ἦν μὴ τις ὥσπερ σφηκιᾶν βλίττη με κἀρεθίζῃ. (475)

Χο Γυ. Αλλ', ὦ μέλ', οὐ χρῆ προσφέρειν τοῖς πλησίοισιν εἰκῆ
τὴν χεῖρ' ἐὰν δὲ τοῦτο ὀρᾶς, κυλοιδιᾶν ἀνάγκη,
ἐπεὶ ἠθέλω ἔγῳ σωφρόνως ὥσπερ κόρη καθῆσθαι,
λυπούσα μηδέν' ἐνθαδί, κινούσα μηδὲ κάρφος,
ἦν μὴ τις ὥσπερ σφηκιᾶν βλίττη με κἀρεθίζῃ.

Το « κινουσα μηδε κάρφος» το εκφραζουμε σημερα με την φράση:«χωρις να κουνάει ρούπι» .
Τον κάρφο χρησιμοποιούσαν ως οδοντογλυφίδα:

....

θυμῖαν ὁ μὲν τις κάρφος λαβὼν ἐξεκάθειρε τὰ ἐνὶ ζῶντι (5)
νοντα τῶν βρωμάτων τοῖς ὁδοῦσιν ἰνώδη, ὁ δὲ ὑπτιῖσας

....

Αλικφρων -Επιστολές 1.22

Παροιμίες

Με τα χεράκια μας βγάλαμε τα ματάκια μας.

Λέγεται μεταφορικώς για αυτούς του ζημιωθήκαν από δικό τους πταίσμα.
Ελάχιστοι στην πραγματικότητα βγάζουν μόνοι τους τα μάτια τους κυριολεκτικά.
Ένας εκ των ελαχίστων ήταν ο Οιδίπους.

Μεταφορικά **βγάζω τα ματια μου** σημαίνει συνουσιάζομαι. Πχ. *Πήγαν σ'ένα φθινό
ξενοδοχείο κι 'έβγαλαν τα μάτια τους.*
δηλ. βγάλαν τα ματια τους και ... (η συνέχεια επι της οθόνης)

Πιθανώς να σημαίνει αυτοκαταστρέφομαι όπως και το νόημα της παροιμίας. Δηλ.
αμαρτάνω και επομένως θα διαπομπευτώ ή θα τιμωρηθώ στην κόλαση.

Καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα.

Με την διαπόμπευση βεβαία και το μάτι σου έβγαине και το όνομα.

Συγγενικά

Τυφλοπάνι

Η προσωρινή τύφλωση γίνονταν με κάλυψη των ματιών με τυφλοπάνι. Γιατί ο
διαπομπευόμενος πολλές φορές κατάγγελλε αυτούς που τον διαπόμπευαν ως συνεργάτες
του.

*Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον ἡμῖν τίς ἐστὶν ὁ
παίσας σε. καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλον.*

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ 14:65

Αναφορές

1

τήν γ' ἀμπελίτιν ὀνομαζομένην γῆν ἔνιοι φαρμακίτιν ὀνομάζουσιν μόνην, ἥτοι γ' ὡς μόνην τοιαύτην οὖσαν ἢ ὡς ἐνεργεστέραν τὴν φαρμακώδη δύναμιν ἔχουσαν, ὅπερ καὶ ἀληθές (15) ἐστίν. ὀνομάζεται δ' ἀμπελίτις οὐχ ὅτι φυτεύειν ἀμπέλους ἐν ταύτῃ βέλτιον, ἀλλ' ὅτι περιχρισμένη ταῖς ἀμπέλοις φθείρει τοὺς γεννωμένους ἐπ' αὐτῶν σκώληκας, οὓς σκνίπας ὀνομάζουσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἀμπελοῦργοί. γεννῶνται δὲ οὗτοι τοῦ (187.) ἥρος εἰσβάλλοντος, ἠνίκα βλαστάνουσιν οἱ ἄμπελοι καὶ τό γ' ἐνοιδισκόμενον αὐτῶν μέρος, ὅθεν ὁ βλαστὸς φύεται, ὃ καλοῦσιν ὀφθαλμόν. τούτους οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς διεσθίοντες οἱ σκνίπες οὐ μικρὰ βλάπτουσιν τὰς ἀμπέλους,

2

(1.) Ἄνηρ γὰρ ἔλκων οἶνον, ὡς ὕδωρ ἵππος, Σκυθιστὶ φωνεῖ, κούδὲ κόππα γινώσκων ...
κεῖται δ' ἄναυδος ἐν πίθῳ κολυμβήσας
κάθυπνος, ὡς μήκωνα φάρμακον πίνων.

Παρμένων, Ιαμβογράφος 3ος αι. π.Χ. .

3

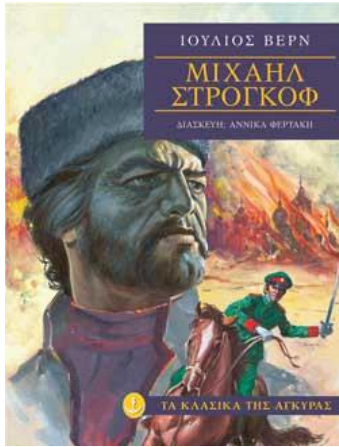
Μιχαήλ Στρογγώφ

Και πως του βγαλανε τα ματια του

Ο ταχυδρόμος του Τσάρου Μιχαήλ Στρογγώφ τυφλώνεται από τον ηγέτη των Τατάρων Ιβάν Ογκαρέφ δια πύρος και σιδήρου. Του κρατούν μπροστά στα μάτια ένα πυρωμένο ξίφος που εξατμίζει κάθε υγρό του ματιού και προκαλεί τύφλωση. Ευτυχώς που το παλληκάρι είχε βάλει τα κλάματα και έτσι έσωσε τα μάτια του ... κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.

Ιουλίου Βερν - Μιχαήλ Στρογγώφ

★ Ο Μιχαήλ Στρογκόφ, αγγελιαφόρος του τσάρου, παίρνει εντολή να πάει στο Ιρκούτσκ, όπου βρίσκεται ο μέγας δούκας, αδελφός του τσάρου, και να τον προειδοποιήσει για τα καταχθόνια σχέδια του προδότη Ιβάν Ογκαρέφ. Διασχίζοντας τις στέπες της τεράστιας ρωσικής αυτοκρατορίας, πέφτει στα χέρια του Ογκαρέφ, ο οποίος για να τον εκδικηθεί, τον τυφλώνει. Πιστός στον όρκο του, έχοντας για οδηγό μια νεαρή αλλά γενναία κοπέλα, ο τυφλός πια Στρογκόφ καταφέρνει, τελικά, να φτάσει στο Ιρκούτσκ, την ώρα που η πόλη καίγεται από τις φωτιές του στρατού του Ογκαρέφ...

Pasted from <<http://www.agyra.gr/xcart/product.php?productid=770>>

Επιμετρο Η αποτύφλωση δια μέσου των αιώνων

Ο παντοκράτωρ αποτυφλώνει

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ, πατάξω πάντα ἵππον ἐν ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει, ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον Ἰούδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν **ἀποτυφλώσει**.

Ζαχαρίας 12.4

Ρωμαϊκή εκτύφλωση

Κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους οἱ ἐκτυφλώσεις ἀρχίζουν ἐπὶ Διοκλητιανου καὶ Μαξιμιανου, ὅταν ἀναζωπυρώθηκαν οἱ διωγμοὶ τῶν χριστιανῶν. Ἦταν ἓνα πρόσθετο βασανιστήριο ὄχι μόνο πολυώδυνο ἀλλὰ καὶ ἀτιμωτικό, ἐπειδὴ γιὰ πρώτη φορά ἐφαρμοζόταν στὸν ρωμαϊκὸ κόσμον. «Οὐ μόνον διὰ τὸ ὀδυνηρόν», παρατηρεῖ ὁ Κεδρηνός, «ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἀτιμον καὶ πρόδηλον καὶ τῆς τῶν Ρωμαίων πολιτείας ἀλλότριον».

Ἄπο τὸν Διόδωρο τὸν Σικελιώτη ἀναφέρεται περίπτωση ἐξομματισμοῦ μὲ ἀλοιφή ἀπὸ κανθαρίδες. Ἔτσι τύφλωσε ἓνας πατριώτης γιατρός τὸν Ρωμαῖο χιλιάρχο Δέκιον, ποὺ ἔπασχε ἀπὸ ὀφθαλμία, γιὰ ἐκδίκηση. «Τὴν ὕβριν τῆς πατρίδος ἐκδικῶν κανθαρίσιν ὑπήλειψε τὸν Δέκιον καὶ τῆς ὀράσεως αὐτὸν ἀπεστέρησε»

Βυζαντινὴ εκτύφλωση

Ἡ εκτυφλωση ὡς τρόπος εξουδετέρωσης τοῦ ἀντιπάλου ἦταν ἡ προτιμητέα μέθοδος τῶν Βυζαντινῶν αυτοκρατόρων λόγω τοῦ ὅτι, πέραν τῆς αποτελεσματικότητάς της στὸν ἀφοπλισμὸ τοῦ, δε στοιχειοθετοῦσε τὸ ἀμάρτημα τοῦ φόνου στὸ ὁποῖο, ὡς φαίνεται, σε κάποιες περιπτώσεις δίσταζαν νὰ φτάσουν. Ὁ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος μὲ ἀνάλογο σκεπτικὸ προχώρησε στὴν ἀσύλληπτης βαρβαρότητας εκτυφλωση 15.000 Βούλγαρων, ἀφήνοντας ἀνὰ ἑκατὸ ἓναν μονόφθαλμον γιὰ νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα τους.

βλ. 228.198

Ἀλλὰ προθετα "πλεονεκτηματα":

- Οἱ τυφλοὶ ζούσαν ἐπὶ πολλὰ χρόνια ἀνάμεσα στους συντοπίτες τους θυμίζοντας τὴν βαρβαρότητα τῶν χριστιανῶν βυζαντινῶν. Οἱ νεκροὶ δὲν ἐπιζοῦν στὴ μνήμη ἐπὶ τόσο χρόνο.
- Οἱ τυφλοὶ, κατανοῦσαν μὴ παραγωγικοὶ, καὶ ζοῦσαν εἰς βάρος τῶν υπολοίπων καὶ τοῦ κράτους.

Στὸ Βυζάντιο ἡ ἐκτύφλωση προβλεπόταν ἀρχικὰ ἀπὸ τὴν νομοθεσία ἀλλὰ μόνο γιὰ τοὺς

ιερόσυλους. Μέ αυτοκρατορική, ώστόσο, έντολή ή συγκατάθεση θά έπεκταθεί αύθαίρετα καί στά έγκλήματα καθοσιώσεως, γιά κάθε δηλαδή έπιβουλή κατά τής έξουσίας καί τού βασιλικού οικου.

Θά καθιερωθεί μάλιστα ως έθιμική πρακτική μέ τήν έξής συνειρμική συλλογιστική - από τά πρώτα δείγματα βυζαντινής πανουργίας: Ο αύτοκράτορας, ως έπίγειος έκπρόσωπος του Θεου, ένσαρκώνει τό ιερό καί τό όσιο, όποιος έπιβουλεύεται τόν μονάρχη καί τήν έξουσία προσβάλλει τά ιερά καί τά όσια, άσεβει στό θειο, είναι έπομένως ιερόσυλος.

Πχ. Ο Ανδρονικος Κομνηνος:

παραστάς κατ' εμπροσθεν άνακτος Ισακίου, γυμνος απερικάλυπτος σάκκον ένδεδυμένος, Εκκόπτεται τον όφθαλμον και δεξιάν την χεϊρα. Παντός έκείσε του λαου της πόλεως παρόντος.

□ 607.340 [352]

Οί Βυζαντινοί άναζητούσαν καί θεωρητική κάλυψη τών άκρωτηριασμών καί τών έκτυφλώσεων, πού κυριαρχούσαν στόν κολασμό τών πολιτικών, κυρίως, έγκλημάτων, μέ θεολογικά έπιχειρήματα καί άναγωγές στά ιερά κείμενα. Επιστράτευαν λ.χ. τήν ίδια τή διδασκαλία τού Χριστού, τά εύαγγελικά ρήματα. Βγάλε τό μάτι σου, κόψε τό χέρι σου ή τό πόδι σου αν σέ σκανδαλίζει. Καλύτερα κουτσός ή κουλός παρά άρτιμελής καί κολασμένος - «καί εάν σκανδαλίζει σε ή χείρ σου, άπδκοψον αύτήν καλάν σοι έστί κυλλόν εις τήν ζωήν είσελθειν, ή τάς δύο χείρας έχοντα άπελθειν εις τήν γέενναν, εις τό πυρ τό άσβεστον... καί εάν ό πούς σου σκανδαλίζει σε, άπόκοψον αυτόν, καλόν έστί σοι είσελθειν εις τήν ζωήν χωλόν, ή τούς δύο πόδας έχοντα βληθήναι εις τήν γέενναν... καί εάν ό όφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, έκβαλε αυτόν κυλόν σοι έστί μονόφθαλμον είσελθειν εις τήν βασιλείαν τού θεού, ή δύο όφθαλμούς έχοντα βληθήναι εις τήν γέενναν τού πυρός»
Μαρκ θ 43 Ματθ ε 29.

Ή έκτύφλωση, ως ποινή γιά τά πολιτικά έγκλήματα, έντάχθηκε στή νομοθεσία έπί Ίσαύρων (άρχές Η' αιώνα). Γιά τούς Βυζαντινούς ήταν ήπιότερη τιμωρία έπειδή δέν άφαιροϋσε τή ζωή. Οπως γράφει ό Μιχαήλ Ψελλός, ό Κωνσταντίνος Η' θεωρούσε τήν έκτύφλωση πολύ έλαφρό βασανιστήριο. «Η τοιαύτη βάσανος κουφοτάτη τών άλλων διότι δέ τούς τιμωρούμενους απράκτους έποίει», δέν τούς άποτελείωνε δηλαδή. Άλλοι έβλεπαν στόν έξομματισμό αύτοκρατορική φιλανθρωπική πράξη: «Η του γενναίου βασιλέως φιλανθρωπία μόνη τών όφθαλμών έκκοπή τήν τιμωρίαν ώρίσατο».

Ό κολασμός τών Ιερόσυλων μέ έξομματισμό άναφέρεται καί σέ Νομοκριτήριο τής μεταβυζαντινής περιόδου (ΙΗ' αιώνας): «Έκείνος ό Ιερόσυλος οπού έν ήμέρσι ή έν νυκτί κλέψη τι από τούς ιερούς ναούς, εί μέν είσελθών εις τό θυσιαστήριον κλέψη τι, νά τυφλώνεται, εί δέ έξωθεν του θυσιαστηρίου, έκ του ναού δηλαδή, νά έξορίζεται τυπτόμενος»

○ Δημ. Γκίνης "Περίγραμμα Ιστορίας τού Βυζαντινού Δικαίου"- Έν Αθήναις 1966, σ. 73.

○ Όδ. Λαμφίδης. Ή ποινή τής τυφλώσεως παρά Βυζαντινοίς, Αθήναι 1949, σ. 15 - 16.

Ανθρωπιστική ποινή θεωρούσαν καί τούς κάθε λογής άκρωτηριασμούς. Άκόμα καί ό άποκεφαλισμός ήταν γιά τούς Βυζαντινούς έπιεικής μεταχείριση σέ σύγκριση μέ τό «καίεσθαι», τό «λιθοβολείσθαι», τό «φαρμακίζεσθαι» καί τό «καταποντίζεσθαι» πού άποτελούσαν πραγματικά άπάνθρωπες θανατώσεις. Οί συνεχίζοντες τον Θεοφάνη, σ. 277.

Αποτύφλωση στόν κόσμο τής Παλαιάς Διαθήκης

ό Σαμψών τυφλώνεται από τούς «άλλοφύλους» - «καί έκράτησαν αυτόν οι άλλόφυλοι καί έξέκοψαν τούς όφθαλμούς αυτού»

○ Κριταί, ΙΣΤ, 21.

«καί τούς υἱούς Σεδεκίου έσφαξε κατ' όφθαλμούς αύτου, καί τούς όφθαλμούς Σεδεκίου έξετύφλωσε».

- ο Βασιλειών Δ ΚΕ', 7.

Αποτύφλωση στη Δύση κατά τον μεσαίωνα

Ο Άγγλος βασιλιάς Ριχάρδος ό Λεοντόκαρδος τύφλωσε 15 Γάλλους ίππότες πού κρατούσε όμηρους. Ός αντίποινα ό Γάλλος μονάρχης Φίλιππος Αύγουστος τύφλωσε ίσάριθμους Άγγλους ίππότες.

Μιά βίαιη έκτύφλωση παρουσιάζει ό Σαίξπηρ στό έργο του «Βασιλιάς Λήρ». Ό δούκας τής Κορνουάλης έξομματίζει τόν κόμη του Γκλόστερ πιέζοντας με τά δάχτυλα καί συνθλίβοντας τούς βολβούς τών ματιών του, καθώς είναι δεμένος σέ κάθισμα. «Κρατείστε τήν καρέκλα, τά μάτια αύτά θά στά τσαλαπατήσω», λέει ό δούκας. (Πράξη Γ. Σηκηνή Γ)

Όστόσο, οί μεγάλοι διδάσκαλοι τών άποτυφλώσεων ύπήρξαν οί Βυζαντινοί, τέσσερες αιώνες πριν. Μας μιμούνται αλλ' υπερέχομεν.

Βιβλιογραφία

228

Τίτλος: ΙΕΡΕΣ ΒΛΑΚΕΙΕΣ

Συγγραφέας: ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΝΑΚΑΚΗΣ

Εκδότης: ΕΜΠΕΙΡΙΑ

607

Τίτλος: Recherches historiques sur la principauté française de Morée et ses hautes baronnie - ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΥΓΚΕΣΤΑΣ et autre poème grec inedit suivi du code diplomatique de la princee de Morae

Συγγραφέας: Jean Alexandre C. Buchon

Έτος: 1845